

Tractatvs De Pensionibvs Ecclesiasticis

Tonduti, Pierre François de

Lugduni, 1671

Cap. XXXVII. Vtrum pensionario debeantur termini pensionum accursi à die data supplicationis, quamuis literæ post aliquod tempus fuerint expeditæ, & vtrum ex solo partium consensu cum degoratione ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-98356](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-98356)

C A P V T XXXVII.

A R G V M E N T V M.

M TRUM Pensionario debeantur termini solutionum decursi à die supplicationis, quamvis Literæ post aliquod tempus fuerint expeditæ. Et an ex solo Partium consensu cum renunciatione Regulæ Cancellariæ contrariæ licitum sit pensiones exigere. Quomodo sola supplicatio sufficiat in Iudicio possessorio summarissimo. Quid si agatur de successore in beneficio. Pensionario deberi pensiones decursas, quamvis solum post nouem menses Literas expediti curauerit. Literæ expeditæ capiunt robur à die datæ supplicationis, etiamsi fuerint expeditæ post obitum Pensionarij, nisi tamen certus terminus datus pro expeditione Literarum effectus elapsus.

S V M M A R I V M.

- 1 Pensio non debetur nisi Literis expeditis, nec sufficit simplex Signatura.
- 2 Ampliatur ut procedat, etiamsi Partes consentiant exigi, Literis non expeditis.
- 3 Litera pensionis ex constitutionibus intra nouem menses à die supplicationis expediti debent.
- 4 Relicetur cautela contraria antiqui Glossatoris Regularum Cancellariæ, & aliorum.
- 5 Quando lex respicit fauorem priuatum, Partes illi possunt renunciare.
- 6 Dicta tamen cautela admittitur in Gallia, ubi sola Signatura sufficit in beneficiis inferioribus.
- 7 Literis expeditis, pensio simoniæ redolet si exigatur.
- 8 Vtrum ex sola supplicationis productione detur manutentio in qua possessione exigendi pensionem.
- 9 Si Papa mandauerit pensionem solui sub simplici Signatura, sufficit quod Pensionarius agens solam producat supplicationem.
- 10 Clausula, & non aliàs, in supplicatione apposta, habet vim decreti irritantis.
- 11 Clausula & non aliàs, refertur ad iuris effectum, & non est attendenda in Summarissimo possessorio, dum simplex Signatura producit, quia in eo attenditur nudum factum.
- 12 Mortuo Pensionario, heredes illius non possunt petere manutentionem ex persona defuncti.
- 13 Manutentio peti potest contra successorem beneficij pensionem grauati, quamvis hic nunquam soluerit, si Pensionarius sit in quasi possessione exigendi contra illius auctores.
- 14 Iustificatio non est necessaria illi, qui est in quasi possessione exigendi pensionem, quamvis ageretur contra successorem beneficij, qui nunquam soluit, ex veriori sententia.
- 15 Mutatione personarum debentur pensionem, non mutatur actus possessionis.
- 16 Quando non agitur ad Canonizationem Gratia, sola Signatura sufficit.
- 17 Ad effectum simplicis Absolutorie sola supplicatio sufficit sine Literis; secus si agatur de adiudicatione.
- 18 Sola supplicatio sufficit, ut pensio à die Data illius peti possit, dummodo Litera fuerint expeditæ intra nouem menses.
- 19 Gratia per solam supplicationis signaturam est perfecta.
- 20 Gratia pensionis est informis quoad executionem sine expeditione Literarum, sed quoad substantiam est perfecta.

Sanleger, de Pensionib.

21 Litera censetur expedita sub eadem data, sub qua supplicatio signata fuit.

22 Mortuo Pensionario pensio à die Data supplicationis transmittitur ad illius heredes, dummodo Litera intra nouem menses à die supplicationis computandos fuerint expeditæ.

23 Si tempus expediendi Literas in supplicatione pensionis fuerit limitatum, pensio exigi nequit, nisi Litera intra illud tempus fuerint expeditæ.

Reservata fuit pensio Francisco mense Maij anni 1650. & subscripta supplicatio eodem tempore: Deinde mense Ianuarij 1651. Pensionarius iste curauit Literas seu Bullas expediti: quæsitum fuit, vtrum termini pensionis decursi in diebus Natalis Sancti Ioannis Baptistæ, & Natiuitatis Domini nostri Iesu Christi anni 1650. & sic ante expeditionem Literarum, debeantur huic Pensionario: † Ratio dubitandi est, quia pensio non debetur, nec exigi potest nisi post Literarum expeditionem, & qui illam petit Literis non expeditis, propter decretum quod à tempore Sixti V. apponi solet, vigore Literarum desuper consiciendarum nec antea, aliàs præfens Gratia sit nulla: de quo Garl. de benef. part. 4. cap. 2. n. 42. & sequent. Mantica. decis. 286. & 300. vbi fuit dictum, hoc casu nullam causam excusare exigentem pensionem ante Literarum expeditionem. & Rotam apud Marches. de commiss. in caus. pens. part. 1. §. 2. decis. 11. fol. 610. & decis. 32. fol. 626. † vbi etiam dicitur quod licet Partes consentiant quod pensio sic exacta debeatur, consensus ille non reddit pensionem validam; quia hoc non pendet ex voluntate Partium, sed requiritur autoritas Summi Pontificis: videtur ergo pensionem non deberi nisi à die expeditionis Literarum, & terminos decursos exigi non posse.

† Immo post constitutionem Clementis VIII. necesse est ut Literæ expendantur intra nouem menses à die supplicationis, aliàs reservatio pensionis est ipso iure nulla, ut aduertit Garl. dicta p. 4. c. 2. n. 43. Et ea de causa, quidam Præpositus, qui Canonicatum & Præbendam resignauerat sub pensione sibi reservata, pensionem amisit, eo quod Literas intra nouem menses expediti non curauerat: ut testis est Kochier. ad regul. 26. Cancell. de non iudicando iuxta formam supplicat. num. 39. † Vnde non potest hodie locum habere cautela, quam affert Glossator antiquus ad dictam Regulam, quam dicit se habuisse & seruasse in facto proprio; dicens quod ille qui consensit reservationi pensionis, faciat instrumentum ad partem quod est contentus soluere pensionem

I Literis

- Literis non expeditis, & renunciat illi Regula Cancellariae de non indicando iuxta formam supplicationis, cui dicit renunciari posse, iuxta *l. si quis in conscribendo, C. de pactis, & l. si quis, C. de Episcop. & Cleric.* & tunc ipse tenetur, nec committitur aliqua simonia: non credit tamen successorem teneri. Idem dicit Gomef. ad dictam Regul. de non indic. *quast. 6. in fine, vers. quinta Regula est, & quast. 14.* ubi dicit sic promittentes esse tutos in foro conscientiae: eandemque sententiam amplectitur Rebuff. in praxi, in 3. parte Signaturae, in verbo, *da- tum apud, a num. 11. & sequitur ad num. 20.* dicens, quod quamvis Partes non possint facere quominus leges locum habeant, tamen quando agitur de favore privato, & lex non respicit utilitatem publicam, Partes illi renunciare possunt, & sic facere ut stetur simplici Signaturae. Idem dicit in Reg. 34. Cancell. column. 2. vers. secundus casus, & in Concor- datis, tit. de mandat. Apost. §. 1. in verbo, *Litteras, vers. Quarto in foro conscientiae: Mascard. de probat. conclus. 845. Gratia Principis, num. 30.* Flamin. Paris. 6 de resignat. lib. 8. *quast. 2. num. 24.* Quae conclusio absque difficultate procedit in Gallia, ubi sola Signatura sufficit in Gratiis inferiorum beneficiorum, tam in foro exteriori, quam in foro conscientiae, ita tolerante Summo Pontifice, ut dicit Additio ad Paris. d. num. 24. & hoc quotidiana Praxis demonstrat.
- 7 Non valet inquam dicta Cautela, quia hodie stantibus clausulis Decreti irritantis appositis in constitutionibus Summorum Pontificum, pensio est ipso iure nulla, si Literae non expendantur intra tempora in dictis constitutionibus praefinita: & propterea etiam consentientibus Partibus exigi non potest ante Literarum expeditionem; ut probat Paris. in tract. de Confident. *quast. 43. n. 9. & 10.* dicens, per huiusmodi pactum de soluendo pensionem, Literis non expeditis, committi simoniam & confidentiam; quia stante illa clausula, si Literae non fuerint expeditae, perinde est ac si nulla fuisset pensio reservata.
- 8 Quae omnia procedunt in iudicio petitorio, in quo omnino iustificanda est pensionis reservatio per productionem, seu probationem expeditionis Literarum, adeo ut sola supplicatio non sufficiat nisi aliter Papa ordinaverit; sed dum agitur de iudicio possessorio retinenda, seu manutenenda possessionis, in quo attenditur solum factum, & dum adest questio iuris, illa reiicienda est ad petitorium, hoc casu distinguendum est: Aut enim Pensionarius est in quasi possessione exigendi, & tunc datur manutentio, etiam non productis Literis, sed ex sola productione simplicis Signaturae; aut non est in possessione, & tunc deveniendum est ad iudicium petitorium, in quo necessaria est probatio per Literas, nisi Papa aliter ordinaverit per clausulam, & quod pensio exigi possit Literis non expeditis, vel aliam similem: ita distinguit Rota *decis. 287. n. 2. & 5. part. 1. recent.* Burat. *decis. 542. n. 2. & 3.*
- 10 Et in hoc non obstat clausula, & non alias, quae vim habere videtur decreti irritantis, ita ut omnia resoluat ab ipso initio, *l. si quidem, cum ibi notatis per Bald. n. 3. vers. nota Glossam, C. de exceptionibus. Socin. sen. conf. 25. l. n. 4. vol. 2.* & reddit actum, non servata forma decreti factum, ipso iure nullum, Barb. de claus. c. 81. n. 9. quia haec clausula referenda est ad effectum iuris, cum tamen in mero possessorio manutenenda nudum factum attendatur: Cod. Fabrian. lib. 8. tit. 4. *ubi possid. definit. 5. Potius de manutent. observ. 15. num. 21.*

Sed tamen haec debent intelligi, si Pensionarius ipse agat qui manutenendus est in sua possessione. Aliud est si mortuo Pensionario illius haeredes beneficii possessorem conveniant, quia cum ipsi non possint dicere se esse in quasi possessione exigendi, cum nunquam exegerint, non possunt se iuvare possessione defuncti, cum possessio non transeat ad haeredes sine nova apprehensione, *l. cum haeredes, & ibi DD. ff. de acquir. possess. & ita decisum per Rotam in Miranden. pensionis 7. Maij 1612. coram Cocchino, apud Cenc. decis. 339.*

Et praedicta adeo vera sunt, ut locum habeant etiam si agatur contra successorem in beneficio pensione onerato, qui nunquam soluerit; dummodo Pensionarius fuerit in possessione exigendi contra illius in beneficio antecessorem, cum hoc casu, intentato iudicio possessorio manutenenda, sufficiat probare possessionem cum productione saltem simplicis supplicationis signatae absque productione Literarum: Rota *dicta decis. 287. n. 1. part. 1. recent.* & super hoc plures Rotae decisiones allegat Post. in tract. de manutent. observat. 24. n. 2. reprobata sententia ad quam inclinat Lotter. de re benefic. lib. 1. *quast. 37. n. 63.* quia in contrarium fuit saepe iudicatum, ut scilicet non sit necessaria iustificatio Gratiae quando quis est in quasi possessione exigendi, etiam si agatur contra successorem in beneficio qui nunquam soluerit; Rota *decis. 547. num. 4. part. 1. recent.* ubi dictum est, quod non obstante clausula in reservatione pensionis adiecta, dummodo mille remaneant pro Rectore, Pensionarius etiam agens contra successorem, non tenetur in possessorio iustificare quod mille Rectori remaneant, si quidem mutatione personarum non mutatur nec variatur possessio, nec ius actoris: Rota *decis. 562. num. 1. part. 1. recent.* & ius metimur a possessore, non a persona illius contra quem possidetur, ut plene explicat Beltramin. ad Ludouif. *decis. 57. num. 13. & 16.*

Immo hoc generaliter constitutum est, ut sola supplicatio absque Literis sufficiat, quotiescunque non agitur ad iustificationem seu canonizationem Gratiae; Gabriel. *conf. 190. num. 13. & b. 1. Seraphin. decis. 538. lib. 4. & 779. n. 3.* & etiam ad effectum simplicis Absolutoriae, sufficit sola supplicatio absque expeditione Literarum, licet secus sit ad effectum simplicis adiudicationis; Paris. *de resignat. lib. 6. quast. 5. n. 66. & 67. Carl. de benefic. part. 4. cap. 3. num. 2. & 24.* Ratio est, quia quando non agitur de adiudicatione, sed dumtaxat de Absolutoria, onus probandi spectat ad Actorem, & illo non probante, Reus qui beneficium possidet, absolvendus est, nec tenetur Gratiam suam iustificare, ut dicit Gomef. ad Regulam de non indic. iuxta *supplic. quast. 4. Add. ad Ludouif. decis. 540.*

Praemissis tamen non obstantibus, concludendum est, terminos pensionis maturatos post Datam supplicationis, spectare ad Pensionarium qui intra novem menses Literas Apostolicas expediri curavit: quia cum pensio soleat reservari in favorem resignantis, seu ex causa permutationis, aut concordiae, aut alia simili; iniquum esset si Titularis, qui ante expeditionem Literarum, signata tamen supplicatione, fructus beneficii resignati vel remissi percepit, sub spe solutionis pensionis faciendae resignanti, vel remittenti, ab illa solutione immunis esset; atque ita in simili casu determinavit Rota in Affis. pensionis 22. Iunij 1607. coram Sacro, quae inferitur apud Marches. de commiss. appell. in causis pension. p. 1. §. 2. n. 10. pag. 610. Et ratio est, quia Gratia

Tract. de Pension. Eccles. Cap. XXXVIII. 99

Gratia perfecta est per solam supplicationis signaturam, Rota *decis.* 8. *n. 2. part. 1. recent. & expeditio* Literarum requiritur dumtaxat ad probationem Gratiae, Verall. *decis.* 177. *num. 2. part. 2.* qui tamen loquitur in terminis iuris communis, sicut & in *decis.* 267. *num. 2. part. 1.* plures citat & sequitur
 20 Gonzal. ad regul. 8. *gloss.* 2. *num. 45.* † Et sic quod dicitur, supplicationem sine Literis continere Gratiā informem, intelligendum est, ut sit informis quoad executionem; Mohedan. *decis.* 28. *num. 3. de renunciat.* Put. *decis.* 356. *num. 7. lib. 1.* Rota *decis.* 20. *num. 5. de concess. prebent. in nouis*, & secundum hæc dictæ decisiones limitari & explicari debent; nam quoad substantiam, Gratia per solam supplicationem est perfecta; Marefcot. *lib. 2. var. resolut.*
 21 *cap. 40. num. 42.* † & in omnem euentum Gratia expedita censetur eadem die qua supplicatio fuit signata, ut dicit Modern. *de styl. Dat. lib. 1. cap. 32. num. 103.* iuxta *decis.* Rotæ 514. *n. 2. part. 3. lib. 3.*

Igitur in casu proposito quamvis Literæ fuerint postea expeditæ, dummodo intra legitima tempora, nempe intra nouem menses, pensio debetur Pensionario à die Datæ supplicationis, & per consequens termini à die dictæ supplicationis, & ante Literarum expeditionem non exacti ad ipsum Pensionarium pertinent.

22 Cui decisioni non absumilis est casus mortis Titularis post supplicationem signatam, ante tamen Literarum expeditionem contingentis; nam pensiones decursæ Pensionario debentur à die Si-

gnaturæ, quamuis Literæ post mortem Titularis fuerint expeditæ, quem casum decidit Gig. *de pensionib. quæst.* 40. qui licet loquatur de expeditione Literarum post tres aut quatuor annos; idem hodie dicendum est de expeditione facta post mortem Titularis, infra tamen nouem menses per constitutiones Pontificias stabilitos.

Ratio est, quia iam Gratia quoad substantiam erat facta, ut mox dictum est, & Bullæ non requirebantur nisi ad probationem & executionem: quod etiam probat Gig. in dicto tract. *quæst.* 34. exercitium igitur, & executio Gratiae stat in suspenso, donec Literæ fuerint expeditæ, ipsa autem substantia Gratiae remanet: dummodo igitur exactio non fiat ante expeditionem Bullarum, peti & exigi possunt omnes termini pensionis maturati à die signatæ supplicationis, ex rationibus supradictis.

Aduertendum tamen esset, quod si in reservatione pensionis apponeretur decretum, quod Literæ expediti deberent intra breuius temporis spatium, alias pensio esset nulla, si expeditio Literarum non fuisset facta intra illud tempus; nullo modo, nec vllò vnquam tempore pensio exigi posset; quia decretum omnia nulla redderet tanquam ab initio, ut decidit Rota *decis.* 1. in Veronen. pensionis, 3. Iulij 1592. coram Millino, apud Marches. fol. 610. Idem Author de commiss. in caus. pens. part. 1. §. 2. num. 41. fol. 585. ubi loquitur de Breui pro capienda possessione nomine Cameræ, dummodo Literæ expendantur intra sex menses.

C A P V T XXXVIII.

ARGVMENTVM.

PENSIONEM in loco, vbi situm est beneficium, soluendam esse, nisi aliter conuentum fuerit; etiam si Pensionarius sit Cardinalis: Et si Pensionarius, die solutionis adueniente, non fuerit in loco destinatæ solutionis, per se, vel per procuratorem habentem legitimum mandatum, vtrum sufficiat protestatio debitoris, an verò necesse sit quod Titularis faciat depositum? & vtrum sufficiat quod Titularis loco pensionis offerat fructus beneficii? Quando tamen causa commissa fuit cum clausula, sine retardatione solutionis pensionis, non sufficere protestationem, sed integrum & actuale depositum requiri concluditur, etiam si Pensionarius non reperiretur in loco destinato.

SVMMARIVM.

- 1 Si nihil in contrarium conuentum fuerit, pensio soluenda est in loco vbi situm est beneficium pensionis grauatum.
- 2 In dubio locus solutionis, est ille qui minus grauat debitorem.
- 3 Quamuis pensio solui debeat Cardinali, illa solui debet in loco, in quo est beneficium oneratum pensione, nisi aliter fuerit dictum.
- 4 Quamuis pensio sit loco alimentorum, non tenetur Titularis illam deferre ad domum Pensionarij, quando sunt diuersi fori.
- 5 Obligatio Cameralis pro solutione pensionis, non obligat illius debitorem ad illam soluendam extra locum tacite, vel expresse conuentum.
- 6 Si Titularis promiserit soluere pensionem in certo loco, potest in eo conueniri. Idem, si promiserit soluere vbiq; locorum.
- 7 Si Pensionarius non fuerit presens in loco destinata solutionis, Titularis tenetur protestari, & deponere, secundum aliquorum sententiam, Sanleger. de Pensionib.

- 8 Contraria sententia verior est, non requiri depositum nisi ad maiorem cautelam.
- 9 Consultius est, absente Pensionario, facere actuale depositum pensionis.
- 10 Ad purgandam moram iam incursum requiritur actuale depositum, non autem ad incurrendam.
- 11 Quando in commissione adest clausula, sine retardatione solutionis pensionis, non auditur Titularis, nisi facto actuali deposito in defectum solutionis.
- 12 Oblatio fructuum facta Pensionario per Titularem non sufficit, nec releuat, quia solutio debet fieri in pecunia, non in fructibus.
- 13 Clausula, sine retardatione solutionis pensionis, suspendit & limitat iurisdictionem Commissarij, ut non habeat vllam iurisdictionem donec solutio facta fuerit.
- 14 Creditorem teneri in solutum capere bona sui debitoris, quomodo intelligatur, & locum habeat.
- 15 Quando solutio fieri potest, & debet, depositum non suffragatur.
- 16 Depositum fieri sufficit stante illa clausula, sine retardatione.